

KÜLÖNFÉLÉK.

Berzeviczy Albert vallás- és közokt.-ügyi miniszter sept. hóban meglátogatta Kolozsvár városának művelődés intézményeit. A miniszter négy napot töltött városunkban és úgy a tisztelgésnél, mint más ünnepélyeknél tett nyilatkozatai méltók voltak az ország vallás- és közoktatásügyi avatott miniszteréhez. Ferencz József püspök az unitárius egyház és a kollegium népes küldöttségét vezetve, örömmel üdvözölte a minisztert „ebben a városban, mely ha el is vesztette a kiücskes melléknevet, tanintézetei által szellemi értelemben most is kiérdemli azt. Hálásan ismerik el az unitáriusok, hogy a kormány ez előtt is támogatásban részesítette egyházukat és ismerve a miniszter lángoló lelkesedését és tevékenységét, hiszik, hogy jövőben sem fog megszűnni ez a jóindulatu támogatás, sőt az 1848. XX. t.-cz. értelmében még növekedni fog“

A miniszter őszinte örömét fejezte ki, „hogy az unitárius egyház működésének erre a klasszikus talajára eljöhettek és örül, hogy nagy-nirü kollégiumukat megismerhetik. Bizton hiszi, hogy ezentul is megtalálja a módot arra, hogy az unitárius egyházat, melyről tudja, hogy a leglángolóbb hazaszeretet hatja át, mindig méltányos támogatásban részesítheti“.

Kozma Ferencz Kolozsvármegye kir. tanfelügyelőjét az országos tanító-egyesület kolozsvári „Hunyadi házának“ (= főiskolai tanulók számára lakásra és ellátásra berendezett intézet) felügyelőjévé választották. A ki több évig a székelykeresztúri áll. tanító-nevelő intézetnek volt az igazgatója s Kolozsvármegyének mintegy tizenhét éven át kitűnő tanfelügyelője, azzal a szellemmel, mely őt lelkesíti, azzal az értelmiséggel és azzal a tudományal, melylyel rendelkezik, kétségtelenül nyeresége lesz az új állásnak is. Kolozsmegyében tanfelügyelő-sége alatt sok új népiskola állítatott s azt betöltötte azzal, mi a nevelésben, oktatásban vezérelve volt: hazafias érzéssel, világos ismerettel és intenzív hatással. Ezeknek gyakorlata az új intézet számára fog most

érvényesülni és mint az unitar. kollegiumnak is egyik felügyelő gondnoka fog továbbra is annak nevelés-oktatás ügyében részt venni. A tanfelügyelőségben utóda Dr. Csernátoni Gyula, besztercezenaszódmegyei tanfelügyelő lett.

A szabadgondolkozók gyűlése Rómában. A „szabadgondolkozók“ idei gyűlésük helyéül a klerikalizmusnak mai is központját, Róma városát választották. Berthelot elnök Franciaországból nem lehetvén jelen, levelet küldött a gyűléshez, s tulajdonképpen a gyűlésnek ez volt a megnyitója. Figyelemreméltó dolgokról beszélt e levelében a jeles francia, a többek közt ezeket mondva: . . . „Magában Rómában a klerikalis elnyomás nem szűnt meg működni, csak azon a napon, mikor Olaszország a klerikalizmus világi fővárosát elfoglalta. Igazságos, méltó és az emberi nemre üdvös vállalat, a mi minket itt egyesít, hogy jelezze a modern szellem evolúcióját és az új társadalom diadalát, mely társadalom tekintélyét a vélemények teljes szabadságából és a tudomány megegyezhetetlen megállapításaiból meríti. Ime a zászló, a melyet a Vatikannal, az isteni kijelentés és a pápai csalhatatlanság székhelyével szemben magasra emelünk. Mindazonáltal tartzuk meg mindig a jóakarató nyugodtságot, a mely minket az igazságosság és igazság szeretetében egyesít. A tudomány hangja nem az erőszakosok és nem a teljesen doctinaire-ek hangja. Bármik voltak legyen a theocrátiának bűnei, nem lehet meg nem ismerni a jótéteményeket, a melyeket a keresztény műveltség hajdan a világra árasztott. . . . A mi elveinkkel ellenkeznek, hogy elnyomjuk régi elnyomóinkat, hogyha ők csak arra szoritkoznak, hogy hivcek legyenek régi nézeteikhez a nélkül, hogy másokra erőszakolják. A mit mi szilárdan akarunk, a mihez jogunk van, s a mit tenni kötelességünk, hogy az államok kormányzását, s főleg a lelkiismeret, a népnevelés és a társadalmi munkák kormányzatát megszabadítsuk a klerikalis, a hátraméno szellemtől. Bizonyára mi nem lépünk fel azzal az igénnyel, mint a Sinai hegyről leszállott próféta, hogy kiirtsuk ellenségeinket és új tiz parancsolatot adjunk. A tudomány, a melyet mi hirdetünk, új szellemből indul ki, a türelem szelleméből, mely ismétlem, a gondolat szabadságára és a természet törvényeinek pontos ismeretére van alapítva. . . . “ Ezeket mondotta levelében Berthelot. De követte-e e tanácsokat a congressus? A tudósítások szerint mindenféle kérdést tárgyaltak, a proletariattal is solidaritást vállaltak, de megoldani egy kérdést sem oldottak meg. Bár követnék Berthelot-t, mert így valóban az emberiség előhaladásán munkálnának. De sajnos, mint e gyű-

lés is bizonyosságot tett arról, a szabadgondolkozók, a libre penseurök egy része, s talán a nagyobb része nemcsak hogy a klerikalizmus ellen harcol, hanem minden vallást elvet, atheistikus. Haecckelt, a gyűlésen jelen volt atheista német tudóst különösen ünnepelelték. A szabadgondolkozók a klerikalizmust akarják elsöpörni, de ily áramlattal csakis annak a malmára hajtják a vizet. A francia forradalom isten-dethronizálása és az ezt követő visszahatás elég szomorú és tanulságos példa. Sajátságos jelenség, hogy míg egyfelől az atheismus járványa dúl a libre penseurök között, másfelől olyanok is akadnak köztük, kik a „libre pensée“ hangzatos cím alatt a sorok közt a klerikalizmus czéljaira dolgoznak. A szabad, független gondolkozás emberi jog, isteni adomány, de így használva semmivel se több, mint a humanismus terjesztésére alakult társulatoknál az ön-humanitás.

A Protestantenverein gyűlése Berlinben. Németországon az utóbbi években a vallási liberalismus némi hanyatlást mutatott. Míg Angliában és Amerikában a szabadelvű gondolkozás évről-évre előhaladt és nagyobb tért foglalt, Franciaországban és Hollandiában erejéből semmit nem vesztett, Németországban apályon állt. Az engedmény azonban, melyet a birodalmi gyűlés a jezsuitáknak tett, a szabadelvűeknek is erős intőjel volt. Nagy buzgalommal készítettek elé a Protestantenverein ez évi gyűlését, melyet Berlinben tartanak s mire e sorok napvilágot látnak, már meg is tartottak. A lapokban közleményeket adnak Rothe Richardról, Schenkelnről, Schwartz Károlyról, a szabadelvűség e kiváló képviselőiről és ismertetést a velük rokongondokozásu unitáriusokról. Idézik Rothe szavait, hogy: „A Protestantenverein oly férfiaknak az egyesülete, kik a mellett, hogy a modern világhoz tartoznak, nem kevésbé őszinte és lelkes keresztények és hisznek a kereszténység jövőjében és pedig szép jövőjében“. . . . Legközelebbi feladatuknak tekintik: küzdeni az ultramontanizmus ellen s küzdeni az atheismus ellen és a krisztusi szellemet éltetni a gyülekezetekben. Mi a németországi szabadelvű mozgalmakat csak érdeklődéssel kísérhetjük.

Vallástörténelmi congressus. A párisi világkiállítás alkalmával tartották Reville Albert fáradozására a vallástörténelem művelői az első nemzetközi congressust. Most Baselben aug. 30-án a II-ra jöttek össze. Von Orelli baseli tanár nyitotta meg a gyűlést, hangsúlyozva annak teljesen tudományos jellegét. Az első nap délelőtti üdvözlő beszédeknek volt szentelve. Délután és a következő két napi üléseken felolvastak: Dietrich tanár Heidelbergből: a természeti val-

lásról; Deussen Kielből: a hindu és a keresztény vallás közti rokonságokról; Reville Jean Párisból: a vallások történelme és az egyháztörténelemről; dr. Weber Menzikenből: egy thibeti kolostorban tett látogatásáról; dr. Schroeder Wienből: egy fensőbb lény hitéről az árjaknál; Guimet muzeum-igazgató Párisból: Lao-tse és a brahmanizmusról; Rastamji parsi főpap Bombayből: a Zendavesta Ahura-Mazdájáról; Kaikiotu Watanabe tanár Tokióból: a japáni vallásokról; dr. Nieuwenhuis Leydenből: a Borneo szigetén lakó dajakok vallási szertartásairól; Maler Budapestről: a keltezések fontossága vallási és történelmi szempontból; dr. Jeremias Leibzigről: monotheista áramlatok (Jahou, Ilou, Mardouk) a babyloni vallásban. A felolvasások közül különösen tetszéssel találkozott a Reville Jeané, ki azt mutatta meg, hogy mennyire szüksége van a vallások történelmére a keresztény theológiának. A régi vallásoknak részük van az újaknak megalkulásában. Már az ó-szövetségi vallást sem lehet érteni azoknak a vallásoknak ismerete nélkül, melyek arra befolyást nyertek. Az új-szövetségi iratok sem érthetők az izraelita vallás és ama bölcelem ismerete nélkül, mely akkor Alexandriában a görög bölcelem és az izraelita vallás eszméinek összeköttetése következtében jött létre. A keresztény hitnézetek, az egyházi hierarchia előállása, a keresztény istentisztelet alakulása is csak a pogány vallások befolyása mellett foghatók fel. A renaissanceban és a reformatióban is a régi világ befolyásai mutatkoznak. A vallások történelmének ismeretével jobban lehet érteni a keresztény vallást és egyházat. Így beszélt Reville. A congressus a tanulmánytárgyat tekintve, e beosztást követi: 1. Az úgynevezett természeti népek vallása, beleértve a peruiakat és mexikóiakat is. 2. A kínaiak és japániak. 3. Egyiptomiak. 4. A semiták. 5. India és Irán vallásai. 6. Görögök és rómaiak. 7. Germanok, kelták, szlávok, magyarok. 8. A keresztény vallás. A vallástörténelem művelői minden negyedik évben jönnek össze. Most a baseliek szives vendégszeretetét élvezték, kedves emlékeket víve magukkal, mert úgy a kormány, mint a város részéről a legnagyobb előzékenységgel találkoztak.

Loyson Hyacinthe levele. A franciaországi vallási viszonyokról Loyson Hyacinthe a „Figaro“ politikai lapban érdekes nyilatkozatot tett, melyet itt közlünk: „Bajos dolog tiszta és határozott véleményt alkotnom a franciaországi vallási helyzetről. Az igazi gyógyszer az lenne: *lerombolni* teljesen a római kath. egyházat, vagy pedig gyökeresen *átalakítani*. Ezt tisztán látom attól az időtől fogva, mikor

Rómával szakítottam, 1869. sept. 30-ika óta. De most tényleg sem a lerombolás, sem az átalakítás nem lehetséges! Tehát *modus vivendi*-t kell keresni. A concordatum száz év alatt annyi jót hozott, mint rosszat. A különválásról gondoskodik, de az mégis a legnagyobb nehézségekkel járna, mert a római egyház tulajdonképpen nem egyház, hanem állam az államban. Az összeütközések alapjukban ugyanazok lesznek és a harez hevesebb, mint valaha. A cultuskormány megszüntetheti a concordatumot és a szervezeti szabályokat, de hogy ennek hatása legyen, a kormánynak szigorúnak kell lennie; de akkor meg a klerikális demagogia szüntelenül jajgatni fog az üldözés és zsarnokság ellen. „Szabad egyház szabad államban,“ ez non-sens egy katolikus népnél. Egy gallikán egyháznak felállítása, ez volna az igazi megoldás. Erős elhatározásomban, hogy szabaddá legyek, keresztény hitem lelkesedéssel erről álmodott és leszálltam a Notre Dame szószékéről, hogy magamat ez emberfeletti vállalatnak szenteljem. De ilyen körülmények közt zútonyra jutottam. Hogy kedves gondolatom lehet-e más kézben, és más formában, — nem mondom más szellemben, — holnap valósággá? nem tudom. Csak annyit mondhatok, hogy a politika nem elégséges ily természetű munkához. Mély meggyőződésre és áldozó szellemre volna szükség, szóval valami olyan dologra, a milyen egy más ügy szolgálatában a tizenhatodik százév hitjavitóinál és martyrjainál megvolt. Luther és Kalvin, ha nem lett volna meg náluk a hit, sohase juthattak volna sikerhez.

Thiers azt mondotta: „Qui mange du Pape en meurt.“ Ugyanő mondotta, ha jól emlékszem: „en crève.“ Ez rossz francziássággal van mondva, rossz történelemről. Boldogok azok a népek, kik „megették a pápát,“ Oroszország, Görögország, Éjszaki Németország, Skandinávia, Anglia és az Egyesült Államok. Ezek ma a világnak első népei, míg azok, kik engedték, hogy a pápa egye meg őket, Spanyolország, Irland, Lengyelország, Austria, politikailag és vallásilag abba a szomorú állapotba estek, a melyben most vannak. Francia- és Olaszország csak úgy fog felemelkedni, ha megszabadul a szerencsétlen szolgaságtól az idegen hatalommal szemben, melyet nem a Krisztus állított fel, s melyet az egyház első százéveiben nem ismertek. A keresztény kezdetek történelme hitet hoz elé és csak az együgyűek vagy a ravaszok vonhatják ezt kétségbe. Szünjünk meg már azzal, hogy összetéveszszük, mint annyiszor tettük, az igát, melyet ránk a pápai udvar és a jezsuiták tettek, a szabadsággal, a melyet nekünk a Krisztus és az apostolok tanítottak.

Ebben van az üdv és nem egyébben.“

A st.-louisi világkiállítás a kalmából Wagner párisi szabadlevű protestans lelkész is Amerikába ment sept. hóban és Rosewelt köztársasági elnök meghívásával tüntette ki a jeles francia egyházi szónokot. A francia orthodox lapok némi nyugtalansággal fogadták e hírt és aggodva kérdezték, hogy vajjon ez Rosewelt részéről nem az unitarismushoz való csatlakozását jelenti-e? Az aggodalmaskodóknak egy nem orthodox lap ezt feleli: „Nem tudom, hogy miben áll e dolog és nem is akarom kutatni. De nem látom át, hogy mi szegyent hozna az evangelium ügyére az, ha Rosewelt elnök elfogadna egy haeresist — a mely különben magának a Krisztusnak kifejezett autentikus gondolatával egyező — miután azt elfogadta egy oly moralista, mint Channing, egy oly regényíró, mint a „Tamás bátya kunyhója“ szerzője és egy oly tudós, mint Newton Izsák.“

Németországban a r. katolikusok Regensburgban congressust tartottak. Külföldről is jelentek meg ott s azok közt néhány magyar kath. pap. Saját lapjaik szerint a tanácskozásokban igyekeztek a vallási jelleget megőrizni és a politikától tartózkodni. És mégis a politikáról beszéltek legtöbbit. A beszédekben és fölolvadásokban örömeiket nyilvánították azon, hogy a német birodalmi politikában bizonyos súlyjok van. Hangoztatták, hogy a jezsuita-kérdésben még több eredményt kell kivívni; Poroszország politikáját, melyet a lengyel alattvalókkal szemben követ, elítélték; a bajor kormányt pedig igen szabadelvűnek találták. Az iskolakérdésben az az elv jutott kifejezésre, hogy az iskola az egyházhoz tartozik. Egytől azonban a congressus csakugyan tartózkodott: a római pápa világi hatalmát e gyűlésen senki sem emlegette. Más felekezetekkel szemben türelmes és békülékeny szellemről beszéltek. Bár követnék azt a congressuson kívül is!

A Dalai Láma Lhassából menekült. A vallási uralom mellett világi uralkodója is volt a kínai fenhatóság alatt álló Thibetnek. Bár idegennek megközelíthetlen elkülönzésben élt, Oroszország igen közel talált férközni hozzá, minek következtében Angol-India szenvedett hátrányt. Anglia ezért ez év tavaszán néhány száz főből álló sereget küldött Thibetbe, hogy a közlekedésnek és kereskedésnek utat nyisson. Az angolok kisebb harcok után elérték és elfoglalták Lhassát és sept. 7-én a Dalai Láma palotájában Anglia és Thibet békét és szerződést kötöttek. A Dalai Láma még a főváros elfoglalása előtt Mongolországba menekült. Ugy látszik, hogy szellemi uralkodóul a Shigatsé városban lakó Dachi Lámát fogják elismerni és e tényben egy egész vallási forradalom jatszódik le.

Japánban a különböző vallások oly szabadságot élveznek, hogy azt még a háborus állapot se zavarja. Tokioból az orthodox metropo-

lita egy orosz lapnak levelét küldött, melyben arról értesíti, hogy a görög-keleti hívők Japánban mindenütt bántódás nélkül gyakorolhatják vallásos szertartásaikat. Sőt csakugyan először Tokióban és azután a Hokkaido, vagy a mint Európában nevezik, Yeso szigeten Suppuru városban a felkelő nap országában vallott különböző vallások főbb képviselői, shintoisták, buddhisták és mindenféle felekezeti keresztények nagy gyűlést tartottak és egyhangulag a következő határozatot mondták ki: „A vallásszabadság a japáni birodalomban ezelőtt néhány évvel kimondatott. És mégis, vannak a birodalmon kívül olyanok, kik azt állítják, hogy a háboru, melyet Japán kényszerült saját biztonságának és a világ békéjének fentartására felvenni, faj- és válásháboru. Mi ez országban tanított különböző vallások képviselői, közös egyetértéssel és szabad elhatározásból egybegyűlve, egyhangulag és határozottan tiltakozunk az igazság nevében ily állítás ellen. Mi teljes mértékben bizonyosságot teszünk arról, hogy ennek a háborunak semmi köze a fajokkal vagy vallásokkal és nagyon kérünk mindenkit, hogy a béke és jóllét mielőbb visszaállíttassék“.

Szokatlan esetről írtak közelebb a királyhágóntúli prot. lapok, egy egyházi ember esetről, ki nagy szerepet vitt Debreczen vidékén, s akart vinni magában Debreczenben is. Ide iktatjuk, a mit arról a Dunántúli Prot. Lap ír: „Bizonyára mindnyájan olvastunk arról a szomorú esetről, mely az alsószaboles-hajduvidéki ev. ref. egyházmegyében történt, a hol Zsigmond Sándor esperes közel 50.000 korona közpénzt elkezelt. Az ügy immár hivatalos utra terelődött, a magáról megfélemlített, eltévedt ember bizonyára meg fogja kapni méltó büntetését, mely elrettentő példa lesz másoknak is. A szomorú esetről vonjunk le mi is két tanúságot: a vezető állások betöltésénél mindig az egyéni megbízhatóságot, becsületességet nézzük s ne az összeköttetést, meg a sima és nyájas modort, mely anyyunkat megveszteget; a másik meg az, hogy a közvagyon kezelésének ellenőrzésénél a legnagyobb szigorúsággal járjunk el s ne tőrjünk semmi szabálytalanságot, mert egy ilyen eset kimondhatatlan erkölcsi kárt okoz, mely jóval nagyobb az anyagi kárnál is!

A papról Kovács Albert Homiletikájában ezeket írja: „Legyen értelmes, tisztafejű és tanult ember; olyan, a ki a szellemi munkálkodásra alkalmas, mert az ő egész munkaköre ilyen. A papnak társadalmi állása egyenlő az orvosok, bírók, tanárok, mérnökök társadalmi állásával; nem magasabb, nem alábbvaló; tehát joggal lehet tőle követelni, hogy ész, tehetség és tanultság tekintetében ezen körök szellemi arisztokráciájával egy színvonalon álljon. Sőt igazság szerint úgy áll a dolog, hogy minden más szellemi foglalkozásban több gépies elem van, mint a papéban, mert ebben semmi sínes; tehát vele szemben szellemiség tekintetében még magasabb követeléseket is joggal le-

hetne felállítani. Szellemi erő nélkül ő nem lehet a világ világossága; pedig az ur Jézus őt ezzel a missióval bocsátotta ki s nem azzal, hogy a világ uszályhordozója legyen. Az újabb időben a fátklyavitelben két veszélyes vetélytársa támadt: a községi jegyző és a jó állami képezdében készült tanító; ha a pap ezeknél több szellemi erő és nagyobb tanultságot nem tud felmutatni: nagyon szármalmas inferioritásba fog jutni a községében, a melyen sem a rosszul szabott hosszú kabát, sem a csigaház nem fog segíteni. Az élet egy nagy csatatér mindenki számára, a melyen az erősek diadalmaskodnak, a gyengék elbuknak! A tudományos képzettséget természetesen mindenkitől a maga szakjából kívánjuk. Senki se lehet jó praktikus pap, míg előbb alapos theologussá nem lett, éppen úgy, mint jó bírő jogtudományi képzettség nélkül, jó mérnök a mértan alapos tudása nélkül senki se lehet. A papra nézve a theologiai tanultság abban áll, hogy benne az általános vallásos hit pontos, alapos és jól rendezett tudományos alapot nyerjen, hogy ez által Isten ígését, ennek rendeltetése szerint, az emberek különböző viszonyaihoz, szükségéhez és fogékonyságához alkalmazva tudja hirdetni“.

Angliában a minapában a dissenter lapok arról panaszkodtak, hogy „a lelkészek vasárnapi iskolásan kezelik a szószéket.“ Most a „Pall Mall Gazette“ a liverpooli egyházi congressusról írva, az anglikán egyház papjaira tesz megjegyzést. Nem követünk el igazságtalanságot — mondja, ha azt állítjuk, hogy a predikálás az anglikán egyházban csaknem a légsilányabb, ahhoz hasonlítva, a mit az ő neveltetésüktől várni lehetne.

Kiigazítás. Előbbi (4-ik) füzetünkben a 224. lapon, alólról a 13. sorban . . . „a melyet Fenelon üldözött és Róma utálatossá tett“ helyett ez olvasandó: „a mely Fenelont üldözte és Rómát utálatossá tette“. — Ez évi 3. füz. 149. lapon felülről a 13. sorban: „a családnak utolsó (?) férfinarja“, a kérdőjel törleendő; a 15. sorban: „hét leánygyermek“ helyett „két leánygyermek“ olvasandó; a 17. sorban: „Paczolay János“ helyett „Paczolay Péter.“

Sepsikőrispataki Bedő Dániel †. Halála egy buzgó egyháztag elvesztését jelenti. Ifjúságában az is volt a vágya, hogy közvetlenül az egyház szolgálatába lépjen. A forradalom után ő volt az, a ki jelenleg szováthi birtokos, felügyelő gondnok Gotthárd Sándorral arra vállalkozott, hogy az oláhoktól feldúlt Abrudbányára menjen a megmaradt hívekhez ünnepi követnek és ama nehéz napokban, a szomorú emlékek után, az idegen uralom szorongatása közt először hirdesse a vigasztaló ígét. És ő volt az, kit mint köztanítót a collegiumnál is alkalmazták a görög nyelv tanítására. És mégis a körülmények úgy hozták, hogy szolgálatba azután a guberniumhoz ment át s később annak feloszlása után a muzeumi és egyetemi könyvtárhoz, mely szol-

gálatban töltötte életének jó részét. De ha nem is teljesült ifjúkori vágya, egyházának mindig hű és jó tagja maradt; sőt élete végén, mikor szorgalma és takarékosága gyümölcseit aratta, annak a részére áldozott is, kolozsvári egyházközségünknek két izben tekintélyesebb összeget, s a kollegiumnak egy alapítványt. Az ezenkívül levő vagyonát rokonai öröklék. Sok ily buzgó tagot adjon az Isten a mi egyházunknak!

Emlék. Ős erők rejtő helye, magas bérczek, oldalukon üdítő forrásokkal; mélyen fekvő völgy, kebelén puha zöld pázsinttal; a regg aransúgaraitól biboros vidék; a déli nap hatása alatt verejtékes munka mellett áldást osztó természet; viharoktól hajló, de szálfáidban meg nem ingó erdő; idővázlatokat kiálló edzett anyag: te vagy az, te, az anyaföld! És a te szülőtted az erős anya, ki viselni bírta a vihart, állani az élet küzdelmét, kinek tekintete szigor, bensője mélyen rejtett szeretet, isteni rész: te voltál az, anyám!! . .

Gyász hírek. Nagyajtai Péterfi Sándor középajtai birtokos neje, *Péterfi Sándorné* szül. *Szöts Anna* sept. 3-án, 73 éves korában elhalt. Folyóiratunk szerkesztője édes anyját gyászolja az elhunytban, úgyszintén ifj. Péterfi Sándor középajtai birtokos. — *Sepsikörispataki Bedő Dániel*, nyug. egyetemi könyvtárőr, egyháztanácsos Kolozsvárt, sept. 21-én, 77 éves korában megszűnt élni. Bedő Imre laborfalvi birtokos testvérét, Bedő Ferencz fogarasi járásbíró, valamint Bedő Ferencz ifju nagybátyját vesztette benne. — Ürmösi Sándor tartásfalvi unitárius lelkész nagy csapás találta, neje, *Ürmösi Sándorné*, szül. *Balogh Lujza* halálában. A 36 éves korában elköltözött jó nőt a szerető férj mellett siratja négy gyermeke.

ARANYKÖNYV.

Adakozás a kolozsvári egyházközség templom-tornya újraépítésére.

(I—VI. közlemény.)

Magyarországi Unitárius Egyház	500	korona.
Sepsikőrispataki Bedő Dániel	200	"
Széplaki báró Petrichevich Horváth Kálmán	200	"
Kilyéni dr. Ferencz József	20	"
Véecsei Sámuel és Farkas Vilmos	200	"
Sepsi-szentiványi Szentiványi Gyula	52	"
Ó-tordai Székely Miklós	20	"
Magyarországi Unitárius Egyház (2-szor)	1000	"
Dr. Jéger Kálmánné, Hilibi Haller Irma	20	"
Fekete Gyula	100	"
Egy társaság	20	"
Farkas Józsefné, Farkas Juliánna	20	"

Összesen: 2352 korona.

Szolgáljanak e nemes adományok buzdításul a további adakozásra, hogy az egyházközség hatezerkétszáznyolcvannégy korona költségen temploma tornyát újra építhesse, a mi mindnyájunknak óhaja. Ez adományokért a leghálásabb köszönet!

Az egyházközség előljárósága nevében:

Kolozsvárt, 1904 oct. 16.

PÉTERFI DÉNES,
unitarius pap.